

Notat

Beretning om hvordan tilskudsmidlerne er brugt i forbindelse med projektet Flirt , filosofi og facebook

Nationalmuseet har modtaget støtte på 420.000 kr. fra Kulturarvsstyrelsens formidlingspulje 1 til projektet Flirt, filosofi og facebook. Det har resulteret i at Nationalmuseet har kunnet skabe aktiv historieformidling om 1700-tallet på Facebook fra april til oktober 2010.

Projektets primære målgruppe og projektets formål

Den primære målgruppe for projektet Flirt, filosofi og facebook var yngre kvinder i aldersgruppen 15-30 år. Det er en målgruppe som oftest kun kommer på museet i forbindelse med skolen, men som ikke tager det store initiativ til selv at komme på museet. Vi valgte at formidle til de unge på Facebook, for simpelthen at møde målgruppen, der hvor den er.

Formålet med projektet var at formidle 1700-talshistorie. Vi ønskede at give et indblik i en tid, der med sine store kjoler, pudderparykker, manglende underbukser, fornuftsægteskaber og utallige visitter syntes meget anderledes end i dag, men hvor det alligevel ikke var alt, der var så fjernt fra vores livsformer. Vi valgte en ung kvinde som hovedperson – i lighed med målgruppen – og én, hvis fortælling brugerne kunne spejle sig i. Gennem hende kunne der fortælles om en lang række fænomener, der er interessante på tværs af tid, som f.eks. kærlighed, moral, ægteskab, fødsel, død, tøj, hår og makeup.

Den første dag i april rejste Ida Charlotte fra Ålborg til København for at bo hos sin tante og onkel. Her skulle hun i et halvt år lære at føre hus og begå sig i det bedre borgerskab, inden hun skulle sætte kursen mod Vestindien for at gifte sig med embedsmanden Jørgen. I den periode opdaterede hun fast – et par gange om dagen – på sin Facebook-side og gav dem, som læste med, et indblik i en ung piges liv i 1700-tallet.

Som supplement til Facebooksiden havde Ida Charlotte en blog hvor hun kunne skrive lidt længere breve til sin søster, sin kommende mand og sin far. Det gav os en mulighed for at uddybe hendes historie og skrive lidt mere end 2 gange 3 linjer om dagen. Desuden var bloggen et godt sted at lægge opskrifter og gode råd fra 1700-tallet. Her kunne man f.eks. finde en opskrift på læbepomade eller et godt råd til hvordan man undgik svedige hænder. Det var meningen at man selv skulle kunne vælge, hvor meget tid man ville bruge på siden og projektet. Hvis man var meget interesseret kunne man gå på bloggen og få et dybere kendskab til 1700-tallet og Ida Charlottes historier, eller man kunne nøjes med kun at følge med på siden ved at læse de opdateringer der kom hver dag.

Projektets formidlingsformer

En faktionsleg

I Ida Charlotte projektet er der blevet arbejdet med begrebet *faktion*, et begreb der er en sammensætning af ordene fakta og fiktion. Både fakta og fiktion kan noget, men også noget meget forskelligt, i historiefremstillingen. En fiktiv person kan tillægges følelser, tanker, værdier og handlinger, som vi ikke ville kunne tillægge en person som virkelig har levet, uden hurtigt at havne i historieforskning. Med Ida Charlotte kunne der digtes og dramatiseres mere frit. Alligevel var det afgørende at alt var så plausibelt som muligt. F.eks. fik Ida Charlotte et nøje konstrueret stamtræ, og der blev skabt et persongalleri, hvor alle fik navne som passede til tiden og deres stand. Det har været afgørende, at projektet også skulle bygge på den videnskabelige viden, vi i dag har om 1700-tallet, brugerne skulle ikke kun underholdes men også lære. Med Ida Charlotte blev der således skabt en faktionsleg, hvor den fiktive, personlige fortælling blev krydret med fakta fra tiden som f.eks. henrettelsen af Kong Christian VII's livlæge Struensee, opskrifter fra 1700-tals kogebøger, gode råd fra husmoderbøger og billeder af genstande fra Nationalmuseets samlinger. Dagbøger m.m. bidrog til, at Ida Charlottes dage formede sig, efter hvad der reelt skete i 1700-tallet. Da hun den 1. maj tog til maskebal med sin onkel, var det fordi der i 1772 faktisk blev afholdt et maskebal i København, og på samme vis så hun de stykker som reelt blev vist på teatre i København. Andre typer af fakta fulgte ikke den konkrete dato, men blev alligevel brugt som forlæg. Det gælder antallet af visitter, regler for sorg og begravelsesskik, synet på og behandlingen af sygdomme, overtro, holdningen til forbrydere, behandlingen af tjenestefolk, praktiske daglige gøremål og endda mængden af pudder som skulle indkøbes.

En formidlingsform med aktive deltagere

Det var meget vigtigt at Ida Charlottes venner var aktive og med til at skabe historien, så historien kunne blive vedrørende for deltagerne. Ligesom det har været vigtigt at formidling ikke blev envejsformidling fra museet til brugerne, men at brugerne også har kunnet påvirke i hvilken retning historien og emner skulle gå. Netop dette egner Facebook sig godt til. Det sociale medie lægger jo netop op til at man interagerer med hinanden, kommenterer og stiller spørgsmål.

Det har været interessant at se, hvordan brugerne har interageret med Ida Charlotte og de andre brugere på siden. I forhold til brugernes historisk faglige spørgsmål eller spørgsmål af mere opklarende karakter har der været langt større aktivitet end vi havde forventet eller turdet håbe på fra starten. En bruger spurgte f.eks. hvad det betød at blive åreladet og før Ida Charlotte kom til tasterne havde en anden bruger skrevet et kompetent svar. Ligesom der altid kom et hurtigt og hjælpsomt svar fra en "gammel" bruger, hvis en nytilkommen bruger spurgte om noget Ida Charlotte havde fortalt om tidligere.

De aktive brugere har også betydet en pæn del researcharbejde til os på projektet, der skulle handles hurtigt inden historien gik videre med nye opdates, kommentarer og spørgsmål.

En almindelig tommelfingerregel for online-communities er 90-9-1 reglen. Dvs. at 90% af brugerne er "læsere", der kigger med, 9% deltager og kommenterer en gang imellem. Den sidste 1% er superbrugere, som står for hovedparten af kommentarerne og ofte har en høj tilstedeværelsestid, der gør det muligt for dem at reagere meget hurtigt på hændelser i fællesskabet.

Denne fordeling holder nok meget godt også i forhold til projektet Flirt, filosofi og facebook. Vi havde en lille trofast skare som altid var på prikken, en gruppe der var aktive jævnt hen og som var aktive, når der dukkede et emne op som særligt interesserede dem. Men det var langt fra alle der skrev med på historien. En 34årig kvinde vi har interviewet efter projektet, sagde f.eks. at hun ikke helt følte at hun havde noget at skrive og at når hun læste de andres kommentarer, følte hun at de var mere inde i sagerne end hun selv var. Men man kan godt følge med selvom man ikke skriver, en anden ven sagde f.eks.: "Jeg har vist aldrig selv kommenteret på nogle indlæg, men det betyder ikke at jeg ikke har fulgt med.

Det kan være svært helt at vurdere alderen på dem som deltog aktivt på siden, men ud fra vennernes profilbilleder at dømme, var der en tendens til, at det var de lidt ældre venner, der var mest aktive på tasterne og kommenterede oftere, mens de yngre nok fulgte med, men uden at skrive. Som ung er man måske lidt mere forsigtig, hvis der er fare for at afsløre sin uvidenhed, end når man bliver ældre. Det kan også være fordi interesserne ligger forskellige steder. Der viste sig igennem projektet at der opstod en slags interessegrupper i forhold til særlige emner. F.eks. var der flere mænd der deltog da det handlede om henrettelsen af Struensee. De var til gengæld ikke rigtig på banen da Ida Charlottes lille hund løb væk og da Ida Charlotte bad sine venner om hjælp til hvad hendes lille hund skulle hedde. Her kom de helt unge piger derimod på banen. Ligesom det også var de unge piger der kom da vi afholdt danse- og sminkearrangementer på museet.

Nogle af de overvejelser vi gjorde os for at nå de helt unge.

Fokusgruppe

Før vi gik i gang inviterede vi en gruppe af 7 kvinder i en alder fra 14 til 30 år til en hyggelig aften på museet. De piger vi inviterede var ikke specielt interesserede i historie, for nogen af dem var det næsten tværtom. Det var heller ikke alle i fokusgruppen som gik på museum, en enkelt havde f.eks. aldrig været på Nationalmuseet før. Grunden til at vi satte et fokusgruppemøde i stand var, at vi gerne ville have et indtryk af, om de emner, vi havde tænkt os at formidle på Facebook nu også var emner som ville interessere vores målgruppe. De fik lov til at prøve kopier af kjoler og korsetter fra 1700-tallet og vi gik i 1700-tals-interiørene i Prinsens Palæ, ligesom vi talte om henrettelsen af kongens livlæge Struensee. Vi prøvede at give gruppen en forsmag på nogle af de

emner vi kunne forestille os at fortælle om på Ida Charlottes Facebookside. Det var en sjov oplevelse at have besøg af en gruppe unge kvinder, der ikke alle så sig selv som de mest historieinteresserede, men som i slutningen af arrangementet sagde: ”Der må gerne være faktabokse om historiske fakta!” Fokusgruppen kom til at give os nogle gode pejlemærker i forhold til, hvordan vi skulle gribe vores Facebookprojekt an. F.eks. måtte der gerne være billeder og film af Ida Charlotte, men hun måtte ikke tale på filmene, da de var bange for at illusionen ville blive ødelagt! De ville også gerne inviteres til arrangementer på Nationalmuseet f.eks. for at prøve tøj eller dans, men de sagde også udtrykkeligt, at de helst ville deltage eller prøve noget, og at det ikke bare skulle være foredrag.

Hvordan kunne vi afprøve emnet på en fokusgruppe? Der er jo forskel på at lave et fysiks arrangement på museet i forhold til at formidle de samme emner i den virtuelle verden. I den virtuelle verden kan man jo f.eks. ikke prøve tøjet på. Men fokusgruppemødet gav os et billede af hvad der interesserede de unge kvinder. Og disse emner omsatte vi i vores historie på Facebook. Det gjorde vi som sagt med den personlige identificerbare historie og med emner som er interessante på tværs af tid. Derudover skabte vi Ida Charlotte visuelt så vi kunne vise billeder og film af hende i forskellige situationer. Billederne blev taget i Nationalmuseets 1700-talsinteriørs, så vi fik koblet hende til museet. Vi lærte de unge kvinder hvordan man havde kommunikeret med skønhedspletter og vifter. Vi fortalte om viftesproget og skønhedspletterne ved hjælp af små akvareller og billeder og machinimas skabt i Second life.

Aktiviteter på museet

Projektet Flirt, filosofi og facebook har også rummet nogle analoge aktiviteter på Nationalmuseet. Projektet i den virtuelle verden er ikke tænkt som en skjult reklame for Nationalmuseet. Det er klart at det ville være fint, hvis Ida Charlottes venner fik lyst til at se de genstande og de omgivelser som Ida Charlotte taler om og viser frem på Facebook, men det er ikke hovedformålet med projektet. De Aktiviteterne der har været på Nationalmuseet i forbindelse med projektet har alle haft med 1700-tallet at gøre og har understreget de emner, som er blevet behandlet i den virtuelle verden. F.eks. har der været en dag hvor man kunne sminke sig med hvid hud og røde læber, man har kunnet prøve korsetter, kjoler og parykker og man har kunnet afprøve den svære 1700-talsdans. Hele projektet blev afsluttet med et stort bal i Museets festsal, hvor man kunne høre opera, danse, smage på mad som i 1700-tallet og ikke mindst møde Ida Charlotte.

Vi var selvfølgelig spændte på om vi overhovedet kunne få vennerne fra den virtuelle verden til at møde om i den fysiske verden. Der kom faktisk nogen, og sjovt nok var hovedparten af dem, som mødte op de helt unge venner. Nogen var selvfølgelig forhindret i at komme ved de fysiske arrangementer, fordi de ikke boede lige i nærheden. En kvinde skrev en kommentarer i vores spørgeskemaundersøgelse at hun var skuffet over, at vi

ikke også holdt nogle arrangementer i Jylland. Fordelen ved den virtuelle verden er jo i den grad, at man ikke er afhængig af fysisk afstand, det eneste der kræves er at man er koblet op på nettet. Ulempen ved den virtuelle verden kan man sige er at man ikke kan røre, lugte og smage, men det synes ikke at være et stort problem i forbindelse med Flirt, filosofi og facebook.

Hvad er projektets resultater og læringsudbytte?

Vores evaluering viser at Facebook var det rigtige valg som platform for formidling af 1700-tallet – vi fik faktisk nogle unge kvinder i tale. Ud af alle Ida Charlottes venner på Facebook var 46 % kvinder i aldersgruppen 13-34 år. De var skarpt efterfulgt af den lidt ældre aldersgruppe fra 35 til 54 år, som udgjorde 26 % af hendes venner.

Vi gennemførte en spørgeskemaundersøgelse på Facebook inden projektet helt blev lukket ned. 211 ud af de 854 venner svarede på undersøgelsen. På Spørgsmålet om Ida Charlottes Facebook-venner i forvejen så sig selv som brugere af Nationalmuseet eller ej, viste det sig at 31 % af Facebook-vennerne ofte kom på Nationalmuseet i forvejen, men nok så væsentligt, at hele 41 % af Facebook-vennerne *ikke* opfattede sig selv som brugere af Nationalmuseet (nogle af dem havde dog været der engang med skolen). De 41 % havde nok aldrig opdaget og deltaget i et projekt som Ida Charlotte, hvis det fysisk havde været placeret på Nationalmuseet – og ikke, som det var tilfældet, i de sociale medier i den digitale verden.

At vi flyttede vores formidling af 1700-tallet fra museumsrummet til den virtuelle verden kom altså til at betyde, at vi fik nogle andre brugere end vi plejer at få på museet. Og det er interessant at se, hvordan i hvert fald nogen af dem stadig opfatter projektet som en del af Nationalmuseet og som at gå på museum – selvom det fysisk foregår et helt andet sted. En af Ida Charlottes venner, som vi har talt med efter projektet, siger at hun synes at Ida Charlotte-projektet fungerede på lige fod med f.eks. trykte guider og omvisninger på museet, blandt andet fordi vi også viste billeder fra museets samlinger. En anden af Ida Charlottes venner var glad for at vores formidlingsprojekt foregik på Facebook, for som hun sagde: *”Når barnet er lagt i seng, kan jeg gå på museum.”* Hun var glad for ikke at være afhængig af åbningstider og at hun kunne gå til og fra, når det passede hende.

Formidlingen på Facebook betød også en helt anden deltagelse i 1700-talsemnet end andre aktiviteter på museet gør. Ida Charlotte opnåede i alt “854 venner” inden projektet sluttede, hvoraf en del var overordentligt aktive. I projektets næstsidste uge - dvs. før afstemningen om den unge piges skæbne - havde siden 1.226 besøg og 633 månedlige brugere. Til sammenligning havde Nationalmuseets primære Facebook-side 875 besøg og 402 månedlige brugere - uagtet at fangruppen her omfattede næsten 2.400 personer på det angivne tidspunkt. Engagementet på Ida Charlotte-siden var således betydeligt højere end på museets sædvanlige Facebook-side.

Antallet af “fans” eller venner på Ida Charlottes side nåede som sagt 854 inden projektet afsluttedes. Dette tal kan synes beskedent, sammenlignet med fx den daglige trafik på Nationalmuseets website, der normalt ligger mellem ca. 1.500 - 3.000 besøg. Men en aktivitet som Ida Charlotte er ikke sammenlignelig med hverken et besøg på en website eller et konventionelt museumsbesøg. På en website søger - og forhåbentlig finder - brugeren ofte helt konkrete informationer, og bruger relativt kort tid på det. Ved et konventionelt off-line museumsbesøg bruger gæsten måske omkring en times tid og vender først tilbage igen efter længere tid, eksempelvis når næste særudstilling åbner. I Facebookaktiviteten deltog brugere i ca. ½ år, vendte tilbage jævnligt og “levede sig ind” i historien som blev en del af den digitale dagligdag i den periode, hvor Ida Charlotte eksisterede.

Opsamlende kan man sige at forskellige medier kan forskellige ting, og at ved at anvende forskellige former for medier på museerne, kan vi opbygge meget forskellige relationer til brugerne, men også nå mange forskellige brugere som ellers ikke ville være kommet på museet.

Ida Charlotte peger på et potentiale for nye måder at relatere til kulturarven på. På en platform, der er almen, mødes brugere, fagfolk og institution ligeværdigt, hvilket giver anderledes grundlag for at være sammen. Platformen er desuden geografisk uafhængig og ikke forbundet med de former, der kendes fra det fysiske museumsbesøg eller med formelle læringsforløb.

I løbet af 2011 vil man kunne læse mere om projektet i:

Danske Museer

Nordisk Museologi

Nationalmuseets Arbejdsmark

Formidlingsnet.dk (Her vil vi dele vores erfaringer og gøre resultaterne fra vores spørgeskemaundersøgelse tilgængelige).

Desuden har vi holdt foredrag om projektet på NODEM-konferencen 2010

